

Ιωάννης Κωνστ. Δημουλίτσας (Πατατούκος)

Ο κατασκευαστής των ψαριανών πυρπολικών στον κατά
θάλασσα αγώνα του 1821

Του Δημητρίου Γ. Ανδριάνα

Ο λόγιος και ιστορικός ερευνητής Ανδρέας Πολεμίδης, είχε συλλέξει υπεράφθονα στοιχεία για τους μεγάλους Έλληνες διαφωτιστές της ελληνικής διάνοιας της Νεοτέρας Ελλάδος, όπως για τον Αδαμάντιον Κοραή, τον οποίο οι μελετητές της τότε εποχής παρουσίαζαν ως τον κορυφαίο πρωτουργό της ηθικής και πνευματικής αναγεννήσεως της Ελλάδος.

Ο Ανδρέας Πολεμίδης υποστηρίζει πως η δράση του μεγάλου Χιώτη διδάσκαλου και αναμορφωτή τον αναδεικνύει ως τον κατ' εξοχήν επαναστάτη σε όλες του τις εκδηλώσεις. Σαν γνήσιο θρέμμα της Γαλλικής Επανάστασεως, ο Κοραής, έβλεπε στις αρχές και τις αξίες της τη σωτηρία της ανθρωπότητας και τη σωτηρία της Ελλάδος από την δουλειά και τους Τούρκους. Ο Κοραής όμως υποστήριζε την ελευθερία που υποτάσσεται στους νόμους, την ισότητα που δεν αναγνωρίζει κοινωνικές διακρίσεις, τη δικαιοσύνη που δεν κάνει κοινωνικές υποχωρήσεις και την ομόνοια που σώζει τους λαούς στις κρίσιμες μάχες.

Παράλληλα ο Πολεμίδης αρχειοθετεί μαρτυρίες πολύτιμες από βιογραφίες αγωνιστών του 1821. Μεταξύ αυτών βρίσκουμε και πολλά στοιχεία για τον Παργιανό ναυτικό Ιωάννη Κωνστ. Δημουλίτσα, ο οποίος προ του 1821 είχε καταφύγει στα Ψαρά και ο οποίος εργαζόταν ως ναυτικός σε ψαριανά καράβια,

αλλά και σε ναυτοδιδάσκαλος για την προετοιμασία των ψαριανοπαίδων , οι οποίοι θα αναλάμβαναν την διακυβέρνηση των γονικών τους πλοίων. Ήταν δε παντρεμένος με την ψαριανή Μαρού Βαλαβάνου ή Μπαλαμπάνου.

Περί του Ιωάννου Κωνστ. Δημουλίτσα, ο οποίος έμεινε περισσότερο γνωστός στην ιστορία σαν «Πατατούκος», έχουν γραφεί ελάχιστα στα απομνημονεύματα του ναυάρχου και πυρπολητού Κωνστ. Νικοδήμου. Βρέθηκαν όμως αυθεντικές μαρτυρίες για τον Δημουλίτσα στις σημειώσεις του Ανδρέα Πολεμίδα ο οποίος

ενδιέτριψεν επί του θέματος κατά τον πόλεμο του 1897. Έχοντας υπηρετήσει ως εθελοντής στον Ελληνικό στρατό, δεν του επέτρεψαν οι Τούρκοι να επανέλθει στην Τουρκοκρατούμενη γενέτειρα του Χίο, ούτε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή όπου εκείνη την εποχή εσπούδαζε , με αποτέλεσμα να εγκατασταθεί προσωρινά στη νήσο Σύρο , όπου κατοικούσαν πολλοί Χιώτες και Ψαριανοί μετά την καταστροφή των νησιών τους από τους Τούρκους, την Χίο τον Ιούνιο του 1822 και τα Ψαρά τον Ιούνιο του 1824.

Στην συνέχεια εγκαταστάθηκε ο Πολεμίδης στην Αθήνα επαγγελλόμενος τον οικοδιδάσκαλο στα τέκνα πλούσιων Ελλήνων και σπουδάζοντας ταυτοχρόνως στην νομική σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών. Σαν πνεύμα ανήσυχο και παθιασμένο με την ιστορική έρευνα, φαίνεται ότι τότε βρήκε τις βιογραφικές πηγές του Ιωάννη Κωνστ. Δημουλίτσα (Πατατούκου) , τις οποίες στη συνέχεια αξιοποίησε ο Χιώτης Π. Κόκκαλης και αφού τις επεξεργάστηκε, τις δημοσίευσε στο τεύχος 26^{ης} Ιουνίου 1971 της ΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ, εκδιδόμενης υπό του αείμνηστου φιλόστορα Κ.Δ Φαφαλιού μετά των αείμνηστων εκλεκτών συνεργατών του Κ.Δ Μαγγανά και Κ.Ν Χαβιάρα .

Το βιογραφικό αυτό κείμενο με τις σχετικές διορθώσεις από τις σημειώσεις που έχουν εντοπισθεί μεταγενέστερα υπό του υπογραφόντος, σχετικές με την βιογραφία του Ψαριανό-Παργιανού Δημουλίτσα (Πατατούκου) στα βιβλία του Νικοδήμου, ναυάρχου Θεοφανίδη, των ιστορικών Κοτζιά , Παπαρηγόπουλου, Στασινόπουλου και Φωτιάδη, για λόγους δεοντολογίας, παραθέτουμε με τις αναγκαίες παρεμβάσεις στο κείμενο του Π. Κόκκαλη, προς χάριν της ιστορικής εγκυρότητας και αλήθειας.

«Ως ανωτέρω εγράφη ο Πατατούκος κατήγετο εκ Πάργας εκ της οικογενείας Δημουλίτσα, η οποία μετά την καταστροφήν της Πάργας και του Σουνίου ηναγκάσθη να μεταναστεύει εις Κέρκυραν. Είναι άγνωστον εις Κέρκυραν ποίαν

μόρφωσιν έλαβεν, διότι είναι γνωστόν ότι νεαρότερος και γράμματα εγνώριζεν, σπάνιον φαινόμενον δια την εποχή εκείνη και ελάχιστας γαλλικάς λέξεις εψέλιζεν.

Η παράδοσις τον ευρίσκει αγένειον έφηβον πάνω σε Παργιανό καράβι μέσα στο λιμάνι της Ζακύνθου. Δίπλα στο Παργιανό καράβι ήτο αγκυροβολημένο το Ψαριανό μπρίκι του Κοτζιά. Μίαν πρωίαν οι Ψαριανοί ναύτες ακούουν γόους και οδυρμούς από το Παργιανό καράβι και βλέπουν τον άγνωστον τον νεαρόν ναύτην να δέρνεται με καμιτσιές. Ο δε μαστιγωτής δεν υπεχωρεί εις τις παρακλήσεις του νεαρού , αλλά αγριότερα τον εμαστιγώνει. Η Ζάκυνθος ήτο υπό Ενετικήν κατοχήν, οι Ψαριανοί ετοιμάζονταν να κάνουν ρεσάλτο στο Παργιανό καράβι για να σώσουν νεαρόν, αλλά εσκέφθησαν τας συνέπειας της πράξεως πολύ περισσότερον που ο Καπετάν Κοτζιάς απουσίαζεν του πλοίου. Το βράδυ όταν επέστρεψεν ο καπετάνιος, του ανέφεραν το ιστορικόν οι ναύται του και τότε συμφωνούντος και του πλοιάρχου, δια νευμάτων ειδοποιήθη ο νεαρός ότι είναι ευπρόσδεκτος εις το Ψαριανό καΐκι, όπου και πράγματι κατά τα μεσάνυχτα επήδησεν. Τον έκρουσαν όπως ηδύναντο και το πρωί τον ανέκρινε ο καπετάν- Κοτζιάς, ποίος είναι και τι συμβαίνει. Ο νεαρός απαντά: « Ονομάζομαι Ιωάννης Κων/νου Δημουλίτσας εκ Πάργας... Είμαι ορφανός και γι' αυτό άφησα τα γράμματα και μπήκα μούτσος στο καράβι του θείου μου». Ο καπεταν-Κοτζιάς τον διακόπτει και του λέγει «ξέρεις γράμματα;» (σπάνιον πράγμα για την εποχήν) και ο νεαρός απαντά εις τον θαυμάζοντα πλοίαρχον :« Ναι, ξέρω να γράφω ελληνικά και λίγα γαλλικά, αλλά ο θείος μου με δέρνει και θέλω να φύγω από το καράβι του, να έλθω στο δικό σας για να πάγω στα ξένα. Με δέχεσθε;». Ο Κοτζιάς του απαντά: «Να μείνεις κοντά μου και αφού ξέρεις και γράμματα θα σε κάνω γραμματικό του καραβιού μου, με μερίδιο στα κέρδη».

Κατ' αυτόν τον τρόπο λοιπόν προσελήφθη στο Ψαριανό καΐκι ο Δημουλίτσας και την επόμενην το Ψαριανό καράβι βγήκε από το λιμάνι της Ζακύνθου με γραμματικό του

τον Παργιανό Δημουλίτσα. Η ιστορία για αρκετό διάστημα τον χάνει και στο τέλος τον βρίσκουμε γραμματικό στο καράβι του Αποστόλη Αποστόλη, υιού του μεγάλου ναυάρχου των Ψαρών Νικολάου Αποστόλη.

Είναι γνωστόν ότι κατά τας αρχάς του 1800 ο Ναπολέων επολέμει εναντίον όλης της Ευρώπης, ο δε Αγγλικός στόλος ενήργει στενόν αποκλεισμόν των Γαλλικών παραλιών με αποτέλεσμα ο Γαλλικός λαός να υποφέρει από την στέρση τροφίμων. Όταν λοιπόν η Γαλλία και ο Ναπολέων είχαν εχθράν ολόκληρον την Ευρώπην, μόνον οι Έλληνες ήλθον εις βοήθειαν του πεινώντος Γαλλικού λαού, διότι εις μεν την Αίγυπτον οι Έλληνες εβοήθησαν τον Ναπολέοντα κατά των Μαμελούκων, εις δε την Μασσαλίαν και την Τουλώνα και κατέπλεαν καθ' ημέραν ελληνικά πλοία διασπώντα τον αγγλικόν αποκλεισμόν με κίνδυνον της ζωής των και ετροφοδότην το Γαλλικό έθνος. Αλλά πολλάκις όταν ο αποκλεισμός ήταν σκληρότερος, τα ελληνικά πλοία και τα πληρώματα των, υπεχρεούντο να παραμείνωσιν εις τα Γαλλικά λιμάνια έως ότου πάλιν ευρίσκετο η ευκαιρία του απόπλου. Εις μίαν μεγάλην καταδρομήν του Αγγλικού στόλου ηναγκάσθησαν να προσφύγωσιν εις τον λιμένα της Τουλώνας αρκετά Ελληνικά πλοία, μεταξύ των οποίων και το πλοίον του Ψαριανού πλοιάρχου Αποστόλη Νικολάου Αποστόλη.

Εκεί εντεινομένου του αποκλεισμού και των Γαλλικών περιπετειών απεκλείσθη το Ψαριανό πλοίον επί μίαν ολόκληρην διετίαν και οι Έλληνες πλοίαρχοι και πλοιοκτήται όχι μόνο δεν επληρώνοντο την αξίαν του σιταριού που είχαν μεταφέρει, αλλά και ήρχισαν να πεινώσιν και δια να εξοικονομήσουν την ζωή των ηργάζοντο όλοι οι ναύτες εις τον Γαλλικόν ναύσταθμον της Τουλώνας ως ημερομίσθιοι. Μεταξύ των εργαζομένων ήτο και Ο Δημουλίτσας όστις βοηθούμενος και από τα ολίγα Γαλλικά που εγνώριζεν προσελήφθη ως υπηρέτης του μηχανικού του ναυστάθμου ονόματι Ρίτση. Μετ' ολίγας εβδομάδας εργασίας ο ναυτομηχανικός Ρίτσης αντελήφθη ότι είχε να κάμη με νέον ευφυή, τον τον προήγαγεν εις βοηθόν του και ο Ρίτσης εδίδασκε τον Δημουλίτσα αστρονομίαν, μηχανικήν και μαζί του ήρχισε να εφαρμόζη ο Ρίτσης την κατασκευήν του πυρπολικού το οποίον είχε στο μυαλό του να σχεδιάσει. Ο Δημουλίτσας ανελθών εις την ιεραρχίαν και ακολούθων την τότε εμφανισθείσα γαλλική μόδα, εξύρισε το μουστάκι του και ξυρισμένος παρουσιάσθη εις το Ψαριανό πλοίο. Μόλις παρουσιάσθη οι νεαροί ναύτες και ο καπετάν Αποστόλης του εκόλλησαν το παρατσούκλι Πατατούκος, διότι έτσι λέει λέγει η παράδοσις ότι ονομάζοντο τα σουηδικά ιστιοφόρα, τα οποία δεν έχουσι ακρόπρωρα (ταλιαμά) και τα οποία οι ναυτικοί μας τα ονόμαζαν πατατούκους. Στα δύο λοιπόν χρόνια που έμεινε ο Πατατούκος στην Τουλώνα και μαζί με τον αρχιμηχανικό Ρίτση έμαθε τελείως την τέχνη της κατασκευής του πυρπολικού με τους πολύπλοκους υπολογισμούς μηχανικής και φυσικής. Και δια να ολοκληρώση και πρακτικώς τας γνώσεις του επέβη μετά του Ρίτση ενός πυρπολικού, δια να πυρπολήσουν μίαν αγγλικήν φρεγάταν, μια ξαφνική νηνεμία του σταμάτησε και ηναγκάσθησαν να θέσουν πυρ

εις το πυρπολικόντο οποίον αδικώς εκάη και οι ίδιοι να διασωθώσιν δια της λέμβου. Με όλες τις γνώσεις εφοδιασμένος, ο Πατατούκος επέστρεψεν μετά διετίαν εις Ψαρά όπου και εγκατεστάθη νυμφευθείς Ψαριανήν κόρην και μέχρι το 1821 έγινε ναυτοδιδάσκαλος διδάσκων τους πλοιάρχους και δοκίμους Ψαριανούς ναυτικούς. Όταν εξερράγη η Ελληνική επανάστασις, την ναυαρχίαν των Ψαρών ανέλαβεν ο Αποστόλης και προσέλαβε τον Πατατούκον ως αξιωματικόν υπασπιστήν του επί της ναυαρχίδος και τόση ήτο η εκτίμησις που του είχαν οι Ψαριανοί ώστε ουδείς αντέλεξεν δια τον διορισμόν αυτόν του μη εντοπίου Πατατούκου. Κατά τον Μάιο του 1821 τα ελληνικά καράβια των τριών νήσων με τους ναυμάχους των ευρίσκοντο εις τα Ψαρά όπου και επληροφορήθησαν ότι οι Τουρκικός στόλος βγήκε από τα Δαρδανέλια. Απεφάσισαν λοιπόν οι ναύαρχοι να μη τον αναμεινώσιν αλλά να σπεύσουν να τον προυπαντήσουν και να ναυμαχήσουν και επληροφορήθησαν ότι ο Τουρκικός στόλος περιέπλεε την Λέσβον. Ο Ελληνικός στόλος απετελείτο από 50 πολεμικά πλοία, χωρίς όμως τα πυρπολικά και όταν την επομένην εις την παραλίαν της Ερεσσού Λέσβου συνήντησαν τον πρώτον Τουρκικόν δίκροτον, το εξηνάγκασαν να κλεισθεί εις την παραλία της Ερεσσού και ήρχισαν να κανιοβολούν το περικυκλωμένον τουρκικόν πλοίον, αλλά αντί να βλάπτουν τούτο, εβλάπτοντο οι Έλληνες διότι τα τουρκικά κανόνια ήσαν μεγαλύτερας ολκής και εκανονιοβόλουν από μακράν απόστασιν και ούτω το τουρκικόν δίκροτον με τα 84 κανόνια του εκτυπά τους Έλληνες, όπως και οι Τούρκοι στρατιώτες από την ξηράν εβοήθουν κανονιοβολούντες. Οι Έλληνες ευρέθησαν εις πλήρη αμηχανίαν διότι εκινδύνευον παραμένοντες να προσβληθώσι εκ των νώτων υπό του ήδη πλησιάζοντος τουρκικού στόλου, απετελεί δε αίσχος 50 ελληνικά καράβια να μη δύνανται να καταβυθίσωσιν εις την πρώην ναυμαχίαν ένα τουρκικόν. Και εν τω θυμώ των οι Έλληνες ομοθυμώς εφώναζαν ότι έπρεπε με πάσαν θυσίαν να γίνει ρεσάλτο. Ο μόνος αξιωματικός ο οποίος εισώπα ήτο ο Πατατούκος και η στιγμήν καθ' ην ερωτήθη διατί σιωπά, τότε ο Πατατούκος απήντησεν : « Ναύαρχοι το ρεσάλτο θα αποτύχει, θα σκοτώσουν εκατοντάδες δικοί μας και θα διαλυθεί ο ελληνικός στόλος, γιατί το τουρκικό έχει μέσα χιλιάδες στρατό και βοηθείται και από την ξηράν. Το τουρκικό πρέπει να κάψομε με μπουρλότο». Και η προσφερθείτα αναίμακτη σωτηρία από τον Πατατούκο στην αρχή με δισταγμό και κατόπιν με ενθουσιασμό, έγινε δεκτή. Αμέσως ήρχισαν υπό την επίβλεψιν του Πατατούκου να κατασκευάζουν το πυρπολικό, εκλέξαντες το πλοίον του Υδραίου Χατζή-Θεοδόση, καπετάνιος δε του πυρπολικού ορίσθη ο Υδραίος Ιωάννης Θεοχάρης και το πλήρωμα του από ναύτες και των τριών νησιών. Το πρωί της 25^{ης} Μαΐου ο Θεοχάρης προχώρησε προς το τουρκικό δίκροτο, αλλά δυστυχώς ο πνέων αντίθετος άνεμος ημπόδισεν την επιτυχία και το πυρπολικόν με τον πλοίαρχον και το πλήρωμα εκάησαν όλοι.

Την επομένην 26^η Μαΐου, ήλθεν στην Ερεσσό από τα Ψαρά το πυρπολικόν του Καλαφάτη και οι απογοητευμένοι Έλληνες ανεθάρρησαν και πάλιν, διότι ο

Ψαριανός πλοίαρχος Δημήτριος Παπανικολής εδέχθη να πλοιαρχεύσει του πυρπολικού αλλά να εκλέξη ο ίδιος το πλήρωμα του.

Ο Πατατούκος επέμενε να επιβή κι ούτος του πυρπολικού αλλά ο Παπανικολής του είπε: « Αν σκοτωθώ εγώ, η πατρίδα έχει άλλους 100 καπεταναίους. Αν σκοτωθείς εσύ, ποίος ξέρει να φτιάχνη μπουρλότα;». Ο ναύαρχος Τομπάζης λέγει στον Παπανικολή :«Αν κάψης το τουρκικό θάμαστε καλά, αλλοιώτικα είμαστε χαμένοι». Και ο Παπανικολής εξέπλευσε την ημέρα της 27^{ης} Μαΐου και καλυπτόμενος από τα κανόνια ολόκληρου του ελληνικού στόλου επλησίασε την πλώρη του τουρκικού και ενέπλεξε το κατασκευασθέν υπό του Πατατούκου πυρπολικόν εις τα ξάρτια του τουρκικού ενώ το έτερον πυρπολικόν, το κατασκευασθέν υπο του Καλαφάτη και υπ' αυτού κυβερνώμενον, ουδέ φλόγα έβγαλε. Το μέγεθος της επιτυχίας του Παπανικολή δεν ήτο μόνον ότι κατασκευασθέν υπό του Καλαφάτη και υπ' αυτού κυβερνώμενον, ουδέ φλόγα έβγαλε. Το μέγεθος της επιτυχίας του Παπανικολή δεν ήτο μόνον ότι κατέκαυσε το τουρκικόν δίκροτον και μαζί του 2200 Τούρκους , αλλά το ότι ο τουρκικός στόλος πληροφορηθείς την καταστροφήν του καλλιτέρου του πλοίου έστρεψε τα νώτα και εκρύφθη μέσα στα Δαρδανέλια. Οι δε Έλληνες ανεθέρρησαν εις τιούτον βαθμόν, ώστε να προσβλέπουν πλέον ασφαλώς προς την νίκην.

Ο Πατατούκος ήρχισε νέαν επιστιμονικήν μελέτην. Να πυρπολούνται τα εχθρικά σκάφη με σφαίρες από μακριά ριπτόμενες. Δυστυχώς τα ολίγα χρήματα τα οποία διέθετε η βουλή των Ψαρών, δεν έφθασαν δια την ολοκλήρωσιν της εφευρέσεως και απηγόρευσε μάλιστα την περαιτέρω έρευναν επί του θέματος, διότι ήτο δαπανηρά.

Κατά το έτος 1823, ένα Σαντορινιό καράβι έφερε εις τα Ψαρά από την Κωνσταντινούπολη την πανώλην και απεμακρύνθη μεν το πλοίον εις τα Αντίψαρα, αλλά δυστυχώς μεταξύ των ολίγων προσβληθέντων ήτο και ο Πατατούκος , ο οποίος απεβίωσεν κατά το έτος 1823, η δε βουλή των Ψαριανών , τον θάνατον του Πατατούκου εθεώρησεν εθνική απώλειαν και τον εκήδευσεν μεγαλοπρεπώς , δημόσια δαπάνη.

Απενεμήθη δε εις τη χήρα του αποθανόντος Πατατούκου, από την βουλή των Ψαρών και σύνταξη, την οποία ελάμβανε ανελλιπώς μέχρι την καταστροφή των Ψαρών από τους Τούρκους την 22 Ιουνίου 1824.

Η χήρα του Πατατούκου κατόρθωσε να σωθεί από το γιαταγάνι των Τούρκων μαζί με τον υιό της και άλλα γυναικόπαιδα, τα οποία διεκπεραίωσαν με ψαριανά καράβια στη φιλόξενη Σύρα και παρέμεινε μέχρι το 1842, όπου πολλές οικογένειες Ψαριανών, μαζί και η χήρα Πατατούκου , επέστρεψαν στα τουρκοκρατούμενα Ψαρά, δια καλύτερο βιοπορισμό.

Δυστυχώς μετά την απελευθέρωση της Ελλάδος, το ελληνικό έθνος δεν απένειμε ουδεμίαν σύνταξιν στην χήρα του Πατατούκου, ο σύζυγος της οποίας τόσα πολλά πρόσφερε δια την ελευθερία του έθνους, με τις μετασκευές πλοίων σε πυρπολικά. Λέγεται ανεπισήμως ότι το 1858 εξητιάνευε στα τουρκοκρατούμενα Ψαρά, έξω από την εκκλησία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού. Δεν είναι το μοναδικό παράδειγμα δια τους αγωνιστές του 1821-1827. Πολλούς Ψαριανούς αγωνιστές που έχασαν την ζωή τους στη θάλασσα και την στεριά, το κράτος τους αγνόησε, χωρίς να προσφέρει συντάξεις στις χήρες, ούτε να περιθάψει τότε τα ορφανά παιδιά τους».

Ο Νικόδημος στο βιβλίο του «Απομνημονεύματα» εκστρατειών και ναυμαχιών, εκδόθεν το 1862, το τυπογραφείο του επίσης Ψαριανού Αθ. Μαυρομάτη, στον πρόλογο του, στο κεφάλαιο «ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΥΡΠΟΛΙΚΩΝ» αφιερώνει εν είδει επικηδείου το παρακάτω κείμενο, το οποίο δίδεται αυτούσιο στη δημοσιότητα.

Προς τον Ιωάννη Πατατούκο

Έγκειται τη φύσει του ανθρώπου εκμανθάνειν τέχνην τινά ή επιστήμην προς προς πορισμόν των προς ζωάρκειαν. Συ δ,΄ω μακάριε, εδιδάχθης έργον, την κατασκευήν του πυρπολικού, από το οποίον ουδεμίαν ελπίδα είχες πορισμού των του βίου. Αλλ΄ίσως η θεία πρόνοια σ΄ενέπνευσε να διδαχθής την κατασκευήν του δια να προσφέρης εις την απελευθέρωσιν της Ελλάδος την σημαντικωτέραν την εκδουλεύσεων.

Παροικών προ χρόνων εις τα Ψαρά, απελάμβανες της αγάπης όλων ανεξαιρέτως των συμπολιτών του. Κατασκευασθέντος του πρώτου πυρπολικού εις τα Ψαρά, ούτε λόγον εποίησας, εκ της μετριοφροσύνης σου, ότι επιστασαι την κατασκευήν αυτού. Ότε δε εις Ερεσσόν επέστη ανάγκη κατασκευής πυρπολικού, τότε φαίνεται ησθάνθης εληλυθυίαν την ώραν και αυτοκλήτως παρουσιασθείς προ του Ναυάρχου των Ψαρών και ανεγγείλας αυτώ τας περί κατασκευής αυτού γνώσεις σου, διετάχθης και ενήργησας την σωτήριον κατασκευήν αυτού.

Τα Ψαρά, η γενέτειρα εμού γη, σε υιοθέτησε και σε εκήδευσε μεγαλοπρεπώς ως σωτήρα του έθνους, οι συμπολίται μου, έχυσαν ευγνωμοσύνης δάκρυα επί του τάφου σου, η Κοινότης των Ψαρών εδαπάνησε τα της ταφής σου, η Κοινότης των Ψαρών εχορήγησε και μηναίαν σύνταξιν εις την οικογένεια σου. Ήδη δε η Ελλάς αυτονομείται και αι αίθουσαι των δημοσίων ιδρυμάτων και του Βουλευτηρίου κοσμούνται από εικόνας ενδόξων του αγώνος ανδρών, σου δε την μνήμην καλύπτει η σιωπή της πλακός του τάφου, εγώ κινούμενος από αίσθημα ευγνωμοσύνης προς σε, ω μακάριε, τον προσενεγκόντα το σωτήριον έργον εις την απελευθέρωσιν της Ελλάδος και ως διδαχθείς παρά σου την κατασκευήν του πυρπολικού, αφιερώνω εις την μνήμη σου τούτο μου περί κατασκευής πυρπολικού Υπόμνημα.

Εγράφη κατά το μήνα Δεκέμβριον του 1854 έτους Κ . Νικόδημος

Δέον ν' αναφερθεί ότι ο Νικόδημος , υπήρξε κατ' εντολή της βουλής των Ψαρών , ένας εκ των μαθητών του Πατατούκου, δια την εκμάθηση πλησίον του, της τέχνης της μεταποιήσεως των πλοίων σε πυρπολικά. Υπήρξε δε όχι μόνο επιμελής μαθητής, αλλά έγινε ισάξιος τεχνίτης του Πατατούκου και μετά τον θάνατο του, επελθόντος το 1823, ανέλαβε εξ ολοκλήρου την κατασκευή των ψαριανών πυρπολικών , με νέες εφαρμοσμένες μεθόδους και τεχνολογία.

Όστε να τα κατασκευάσει πολύ καλύτερα και αυτών του δασκάλου του Πατατούκου με μεγάλη επιτυχία στις πυρπολήσεις υπό των ψαριανών πυρπολικών, στις ναυμαχίες στο Αιγαίο είτε στους όρμους που αγκυροβολούσαν αυτά τα τουρκικά μεγαθήρια.